

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 639/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 10/20, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. 16C/142/2010 z 12. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. septembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na právnu pomoc v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhujú zrušiť namietané uznesenie a priznať náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou na okresnom súde domáhali zaplata náhrady nemajetkovej ujmy z titulu ochrany osobnosti v dôsledku nesprávneho postupu žalovaného Národný ústav srdcových a cievnych chorôb (ďalej len „žalovaný“) pri poskytnutí zdravotnej starostlivosti nebohej ([REDACTED], zomrelej 18. 9. 2007). Sťažovateľka sa ako dcéra nebohej domáhala náhrady nemajetkovej ujmy 33 000 eur a sťažovateľ sa ako brat nebohej domáhal náhrady nemajetkovej ujmy 20 000 eur.
3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 16C/142/2010 z 19. júla 2021 zaviazal žalovaného, aby sťažovateľke uhradil nemajetkovú ujmu 20 000 eur a sťažovateľovi uhradil nemajetkovú ujmu 10 000 eur. Zároveň sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

4. Sťažovatelia si podaním z 13. októbra 2021 uplatnili nárok na náhradu trov konania, v ktorom sťažovateľka požadovala priznať trovy konania 16 705,84 eur a sťažovateľ požadoval priznať trovy konania 15 145,80 eur.

5. Vyšší súdny úradník po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku okresného súdu 10. septembra 2021 rozhodol o výške trov konania uznesením z 15. decembra 2021. Týmto uznesením zaviazal žalovaného uhradiť (i) sťažovateľke náhradu trov konania 2 112 eur a náhradu trov právneho zastúpenia 6 385,76 eur a (ii) sťažovateľovi náhradu trov konania 1 332 eur a náhradu trov právneho zastúpenia 6 385,76 eur. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podali sťažovatelia sťažnosť.

6. Mestský súd namietaným uznesením zaviazal žalovaného uhradiť (i) sťažovateľke náhradu trov konania 2 112 eur a náhradu trov právneho zastúpenia 6 568,78 eur a (ii) sťažovateľovi náhradu trov konania 1 332 eur a náhradu trov právneho zastúpenia 6 568,78 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentovali, že mestský súd im nepriznal náhradu trov konania, ktoré boli podľa ich názoru účelné a odôvodnené, a preto tvrdia, že:

a) vyšší súdny úradník im v uznesení nepriznal náhradu cestovných nákladov spojených s ich cestami na porady za ich právnu zástupkyňou s odôvodnením, že sťažovatelia, ktorí si zvolia na zastupovanie advokáta, ktorý nemá sídlo v mieste ich bydliska, si výdavky spojené s cestami na jednotlivé porady platia sami,

b) vyšší súdny úradník im nepriznal trovy právneho zastúpenia za 19 úkonov právnych služieb, ktoré spočívali v písomných podaniach, v poradách s ich právnu zástupkyňou, a tiež im nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania,

c) namietané uznesenie pripravoval vyšší súdny úradník, a nie sudca mestského súdu, čo je v rozpore s čl. 142 ods. 3 ústavy, pretože vyšší súdny úradník opätovne preskúmaval svoje vlastné rozhodnutie,

d) poznajú judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa posudzovania výšky trov konania, avšak podľa ich názoru namietané uznesenie neodpovedá na viaceré koncepčné otázky týkajúce sa náhrady trov konania, a tým zasahuje do ich základných práv,

e) jednotlivé porady s právnu zástupkyňou riadne odôvodnili a tie zodpovedajú účelne vynaloženým nákladom podľa § 13a ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov,

f) nesúhlasia s odôvodnením mestského súdu, že si vybrali právnu zástupkyňu, ktorá sa bližšie nešpecializuje na medicínske právo a za nedostatok odborných vedomostí právnej zástupkyne z oblasti medicíny nemôže znášať zodpovednosť žalovaný. Uvedené odôvodnenie mestského súdu považujú sťažovatelia za arbitrárne, ktoré je v rozpore s poslaním a výkonom advokácie,

g) považujú za nelogické, aby im na jednej strane bola priznaná náhrada trov konania za niektoré uskutočnené porady a zároveň aby im bola odopretá náhrada trov konania spočívajúca v doprave na tieto porady.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Argumentácia sťažovateľov spočíva v tom, že zo strany mestského súdu im nebola priznaná náhrada trov konania za (i) niektoré uskutočnené porady s právnou zástupkyňou, (ii) cestovné náklady vzniknuté v súvislosti s uskutočnenými poradami s právnou zástupkyňou a (iii) dovolacie konanie. Rozdiel medzi uplatneným nárokom na náhradu trov konania a priznanou náhradou trov konania je 15 270,12 eur.

9. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozsudok ESLP z 23. 9. 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22410/93). V prípadoch, keď sťažovateľ namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcich sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu namietaného výroku o trovách konania uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011). Ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel (IV. ÚS 248/08).

10. Otázka presnej výšky náhrady trov v zásade nemá ústavnoprávny rozmer. Otázka s ústavnoprávnym rozmerom by vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania mohla vzniknúť v osobitnej situácii, akou môže byť neodôvodnené úplné odopretie odmeny advokátovi, posudzovanie koncepcnej otázky týkajúcej sa výpočtu náhrady trov konania či posúdenie aplikácie príslušných ustanovení zákona s ohľadom na osobitné okolnosti daného konania a jeho predmetu. Samotné prepočítanie trov v „tretom stupni konania“ však nie je a ani nemôže byť úlohou ústavného súdu (I. ÚS 475/2020, II. ÚS 173/2024).

11. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že odôvodnenie rozhodnutí (prvostupňového a odvolacieho) neposudzuje izolovane, pretože tvoria jeden celok (III. ÚS 69/2024). Odôvodnenie uznesenia vyššieho súdneho úradníka obsahuje podrobné odôvodnenie právneho názoru v otázke náhrady trov konania v rozsahu uplatnených porád sťažovateľa s jeho právnym zástupcom, s ktorým sa sudca mestského súdu v namietanom uznesení v celom rozsahu stotožnil.

12. Z odôvodnenia uznesenia vyššieho súdneho úradníka vyplýva, že sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania z titulu zaplateného súdneho poplatku za žalobu a zaplateného súdneho poplatku za odvolanie spolu 3 444 eur (sťažovateľke 2 112 eur a sťažovateľovi 1 332 eur), náhradu trov právneho zastúpenia spolu 12 771,52 eur (pozostávajúcej z právnych úkonov spolu 3 452,70 eur, náhradu za stratu času spolu 3 876 eur, cestovné náklady spolu 3 314,22 eur vrátane

DPH 2 128,60 eur). Vyšší súdny úradník nepriznal sťažovateľom nárok na náhradu trov dovolacieho konania z dôvodu, že tento nárok im nebol priznaný rozhodnutím dovolacieho súdu. Sťažovateľom nebola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia za stratu času a pohonné hmoty.

13. Mestský súd vyhodnotil podanie sťažnosti sťažovateľov za čiastočne dôvodne a v namietanom uznesení uviedol, že vyšší súdny úradník nesprávne sčítal správne vyčíslené náhrady za stratu času, v dôsledku čoho nepriznal každému zo sťažovateľov 305,04 eur. Vo zvyšnej časti sa súd s názorom vyššieho súdneho úradníka stotožnil.

14. Ústavný súd ohľadom nepriznania náhrady trov konania za niektoré podania a za porady právnej zástupkyne s klientmi konštatuje, že mestský súd ozrejmlil, že podania, za ktoré nebola sťažovateľom priznaná náhrada trov konania, sa týkali procesnej povahy a netýkali sa veci samej. Úlohou sťažovateľov bolo preukázať odôvodnenosť a účelnosť náhrady trov konania v rozsahu porád s ich právnou zástupkyňou v závislosti od toho, či sa v priebehu konania pred súdom objavili také nové a závažné skutočnosti (či došlo k zmene skutkového alebo právneho stavu, či neboli predložené v konaní nové dôkazy, či nenastala zmena procesného postupu strán v konaní a pod.), na základe ktorých boli porady s ich právnou zástupkyňou nevyhnutné (porov. II. ÚS 173/2024). Nepriznaniu trov dovolacieho konania sa mestský súd venuje v bode 28 namietaného uznesenia, v ktorom uviedol, že uznesením sp. zn. 2Cdo/71/2018 z 28. februára 2019 bol žalovanému priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti sťažovateľom. Tieto trovy boli uznesením okresného súdu z 2. septembra 2019 žalovanému priznané v sume 100,13 eur. Priznanie náhrady trov dovolacieho konania pre sťažovateľov by bolo v rozpore s uznesením najvyššieho súdu, ktorým boli trovy dovolacieho konania priznané žalovanému. Uznesenie najvyššieho súdu je právoplatné. Podľa ústavného súdu nárok žalovaného na náhradu trov dovolacieho konania je jednoznačný, a preto sťažovatelia nemajú žiaden nárok na náhradu trov za dovolacie konanie, a to ani v sume uhradeného súdneho poplatku.

15. Ústavný súd však za nekorektnú považoval poznámku týkajúcu sa nedostatočnej odbornosti právnej zástupkyne sťažovateľov v oblasti medicínskeho práva, ktorá žiadnym spôsobom nesúvisí s posudzovanou výškou náhrady trov konania (bod 30 namietaného uznesenia). Stotožnil sa s právnou argumentáciou sťažovateľov (bod 58 ústavnej sťažnosti), že odborné posúdenie si súdy vyžadujú od odborne spôsobilej osoby podľa § 206 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) alebo v zložitých prípadoch sa nariadi znalecké dokazovanie podľa § 207 CSP. Základným predpokladom poskytovania právnych služieb je dôvera strany vo svojho advokáta. Bližšiu špecializáciu advokáta pri výkone advokácie zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ani § 89 ods. 1 CSP nevyžaduje.

16. Ústavný súd dodáva, že všeobecnému súdu prináleží hodnotiť ako kritérium pre priznanie náhrady trov ich účelnosť, resp. nevyhnutnosť. Táto otázka je vecou úvahy (diskrécie) súdu, ktorá však musí byť vždy primerane odôvodnená. Z napadnutého uznesenia sa ústavný súd presvedčil, že mestský súd si túto svoju povinnosť splnil, pretože napriek nespornej stručnosti odôvodnenia namietaného uznesenia, z jeho dôvodov (v spojení s uznesením vyššieho súdneho úradníka z 15. decembra 2021) vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich ním prijaté rozhodnutie. Tie sú založené na posudzovaní, či porada právnej zástupkyne

so sťažovateľmi mala relevanciu vo vzťahu k priebehu i k povahe predmetu sporu (porov. III. ÚS 198/2024).

17. Namietané pochybenie mestského súdu (nepriznanie náhrady trov konania v rozsahu uskutočnených porád s právnou zástupkyňou, cestovné náklady vzniknuté v súvislosti s uskutočnenými poradami s právnou zástupkyňou a trovy dovolacieho konania) za takmer štrnásťročný súdny spor (prevzatie právneho zastúpenia sťažovateľov 12. apríla 2010), ktorý bol právoplatne skončený a prejednávaný na všetkých inštančných stupňoch a posudzovaný aj ústavným súdom, nemalo podľa ústavného súdu ústavnoprávnu relevanciu. Finálne priznaná náhrada trov konania spolu 16 581,56 eur je primeraná, odôvodnená a nepredstavuje zjavný právny omyl.

18. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym posúdením veci mestským súdom nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľov, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné.

19. Medzi namietaným uznesením mestského súdu a obsahom uplatnených práv (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd nevzhladol príčinnú súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu